

Výukový materiál v rámci projektu OPVK 1.5 Peníze středním školám

Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0883
Název projektu:	Rozvoj vzdělanosti
Číslo šablony:	III/2
Datum vytvoření:	7.2. 2013
Autor:	Mgr. Karla Bedrlíková
Určeno pro předmět:	Český jazyk a literatura
Tematická oblast:	Světová literatura po roce 1945
Obor vzdělání:	Kosmetické služby(69-41-L/01), 4. ročník
Název výukového materiálu:	Alexandr Solženicyn – Jeden den Ivana Děnisoviče
Popis využití:	Výukový materiál s úkoly pro žáky s využitím dataprojektoru, notebooku, vlastní četby díla
Čas:	25 minut

ALEXANDR SOLŽENICYN

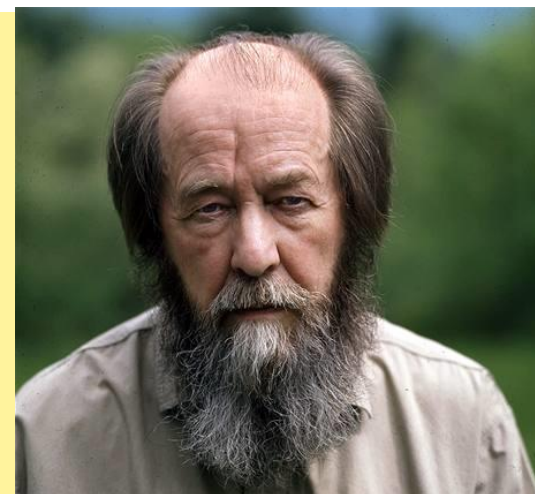
Jeden den
Ivana
Děnisoviče

ALEXANDR SOLŽENICYN (1918-2008)

- po střední škole začal studovat na dvou fakultách rostovské univerzity (fyzikálně matematické a filozofické)
- po začátku II.svět. války se dobrovolně přihlásil na frontu (důstojník dělostřelectva Rudé armády a dvakrát vyznamenán za statečnost)
- za kritiku Stalina v dopise svému příteli byl zatčen a odeslán do trestného tábora – celkem v táborech strávil osm let
- 1953-1956 vyhnanství v Kazachstánu
- prodělal rakovinu => román Rakovina, 1956 rehabilitován
- 1968 vyloučen ze Svazu spisovatelů (jeho knihy vyšly na Západě)
- navržen na Nobelovu cenu, která mu byla udělena, nicméně si ji nevyzvedl z obavy, že by ho úřady nepustily zpět do země

ALEXANDR SOLŽENICYN

- poté, co na Západě vyšlo Souostroví GULAG, byl zbaven občanství a násilně vyloučen ze země (Švýcarsko)
- usadil se v USA, do Ruska se vrátil 1994
- 1997 byl zvolen členem Ruské akademie věd
- umírá 3.8.2008 v Moskvě na srdeční infarkt
- Solženicyna lze srovnávat s Dostojevským – oba autoři zakusili věznění, oba vydávají svědectví o svobodě a lidskosti v člověku sklíčeném nesvobodou

Obr. 1

Obr. 2

ALEXANDR SOLŽENICYN

- jeho díla musela být vydávána jako samizdat, tzn. Neoficiálně
- ❓ Úkol č. 1 - Proč autor narážel na politickou cenzuru, když chtěl své texty v SSSR publikovat?
- ❓ Úkol č. 2 - Vysvětlete, co znamená slovo GULAG.
- ❓ Úkol č. 3 - Jak se jmenuje nejznámější Solženicynův román z podobného prostředí?

Obr. 3

Obr. 4

JEDEN DEN IVANA DĚNISOVIČE (1962)

- novela líčí jeden den obyčejného člověka, vězněného v jednom ze sibiřských táborů za to, že strávil několik hodin v německém zajetí
- Ivan Děnisovič Šuchov (vězeň Š č.854) byl odsouzen podle §58 (podle tohoto ustanovení byla odsuzována většina politických vězňů, 10 let byl lepší standard pro lidi, kteří nic neudělali)
- Šuchov má být zanedlouho propuštěn, ale ze zkušenosti ostatních vězňů ví, že takové, jako je on, buď pošlou do vyhnanství, nebo mu připíšou další „desítku“
- novela ukazuje na charaktery lidí po mnohaletém vězení – někteří si uchovali hrdost a lidskou tvář, jiní se v zoufalství schylují k ponižujícímu chování (vylizují misky po jídle, chodí „práskat“)
- většina postav byla inspirována skutečně žijícími lidmi a jejich osudy

JEDEN DEN IVANA DĚNISOVIČE

- Je až neuvěřitelné, z čeho se dokáže trestanec radovat: pronese přes stráž pilku, dostane o 200g větší přiděl chleba.
  - Velkou pozornost věnuje Šuchov jídlu – šlichta byla dennodenně stejná, podle toho, jakou zeleninou se tábor na zimu zásobil, nejsytější je pro vězně červen – to už všechna zelenina dojde a vaří se z krup, nejhorší je červenec – to sekají do kotle kopřivy.
  - Večer před spaním Šuchov bilancoval – tento den usínal spokojen, tolik věcí se mu poštěstilo: nezavřeli ho do korekce, partu nevyhnali na Socměstečko, ulil kaši, dobře se mu zdilo, pilku mu nenašli, navečer si přivydělal u Césara a koupil si tabáček.
- „Minul den, ničím nezakalený, skoro šťastný.“**

Úkol č. 4 - Pokuste se na základě těchto informací a vlastní četby popsat dopad života v táboře na člověka.

JEDEN DEN IVANA DĚNISOVIČE - SHRNUÍ

- novela je považována za dosud nejotřesnější svědectví poměrů v Sovětském svazu v době stalinského kultu osobnosti
- ideovému obsahu je přizpůsobena i umělecká stránka novely: působivá analogie mezi náladou sibiřské krajiny a atmosférou tábora, přísný nesentimentální styl

Úkol č. 5 - Práce s čítankou – str. 19: líčení pravidelného nástupu trestanců na jídlo.

Charakterizujte jazykové prostředky užití v ukázce a Solženicynův styl.

POUŽITÁ LITERATURA

- Prokop, Vladimír: Přehled světové literatury 20. století. Sokolov 2006
- Krausová L.- Foldyna L.: Čítanka 4, edice Maturita, Třebíč 2006, 207 s.
- www.wikipedia.cz
- www.cesky-jazyk.cz
- Hopkinsonová Ch.: Události 20. století. Bratislava 1996, 95 s.
- Obr. 1 - http://kultura.idnes.cz/zemrel-kritik-sovetskeho-rezimu-a-gulagu-alexandr-solzenicyn-pbi-/literatura.aspx?c=A080803_232958_zahranicni_dp
- Obr. 2 - <http://www.militaria.cz/cz/clanky/miscellanea/0-let-od-zverejneni-solzenicynova-ivana-denisovice-suchova.html>
- Obr. 3 - <http://gulaghistory.org/nps/onlineexhibit/stalin/women.php>
- Obr. 4 - <http://www.radio.cz/cz/rubrika/krajane/sovetska-perzekuce-se-dotkla-az-triceti-tisic-cechoslovaku>

Všechny obrázky byly staženy 7.2.2013